

В. Й. Клічак,
канд. філол. наук
УДК 316.776.32: 655.413(477): 82-92 ВЦ «Просвіта»

Внесок видань видавничого центру «Просвіта» у формування національного інтелектуалізму української публіцистики

Уперше розглянуто опубліковані на базі видавничого центру «Просвіта» видання, присвячені національній публіцистиці України. Проаналізовано широкий спектр національної тематики. Доведено внесок ВЦ «Просвіта» у формування сучасної інтелектуальної публіцистики в Україні.

Ключові слова: інтелектуальна публіцистика, видавничий центр «Просвіта», національний інтелектуалізм, націєтворчість.

Публіцистика завжди посідала особливе місце в духовному житті України. Це пояснюється щонайменше двома причинами: історичною долею і своєрідною ментальністю народу. Публіцисти були творцями світогляду і вчителями життя [1, с. 225], вони завжди прагнули показати суспільні зв'язки, виявити соціально-політичну значущість подій і фактів, розкрити їх моральний, філософський, людинознавчий зміст. Таким чином, публіцистика певною мірою впливає на погляди і переконання людини. На жаль, тягар націєтворчих утисків не зменшився і після повалення Радянського Союзу. З огляду на це публіцистика в незалежній Україні «функціонує як високорозвинена система духовного виробництва, яка забезпечує продукування й поширення культурних цінностей, їх зберігання і передавання наступним поколінням» [2, с. 3]. Цінність публіцистики засвідчує і постобговорення інтелектуальної, політичної та культурної самоідентифікації суспільства, статей преси, виступів можновладців, резонансних подій у соціумі.

Завдання публіцистики – не тільки впливати на практику суспільно-політичного життя, а й бути своєрідною історією сучасності. Власне українська публіцистика нерідко виступала національною політичною трибуною, відголосом усього мислячого українського суспільства, лакмусовим папірцем подій доби, чим засвідчує свій феномен.

Історична та інтелектуальна публіцистика вже не раз ставала предметом досліджень науковців (Ю. Залізник, О. Романчук, В. Тарасов, Н. Желіховська та ін.). Та все ж досі не є достатньо вивченою. Не останню роль у становленні української інтелектуальної публіцистики відіграє і видавничий центр «Просвіта», метою діяльності якого є передовсім утвердження

національної ідентичності та національної культури.

Мета статті – охарактеризувати внесок видань видавничого центру «Просвіта» у формування національного інтелектуалізму публіцистики.

Об'єкт – публіцистичні видання видавничого центру «Просвіта» початку ХХІ ст.; предметом є ідейно-тематичне наповнення книг у ракурсі національного інтелектуалізму публіцистики.

Зареєстрований у 1995 р. видавничий центр «Просвіта» розпочав свою діяльність із яскравого публіцистичного видання – книги статей Є. Гуцала «Ментальність орди» (1996) накладом 10 000 пр. Переважна більшість статей друкувалась у періодиці, зокрема в газеті «Літературна Україна». Ці тексти справили велике враження на читача. Письменник-інтелектуал глибоко дослідив корені російської експансіоністської політики, джерела якої можна знайти в етнічній природі та ментальності російської нації. Окремі представники російських політичних, радикальних, націоналістичних сил проповідують відомі крайні погляди, особливо непримиренною є їхня позиція стосовно Української держави. Сімнадцять років тому відомий письменник хотів побачити в середовищі російської інтелігенції, особливо в тих, кого називали «совістю російської нації», звичайне розуміння національних проблем, розуміння того, що кожна нація має звичайнісіньке право на самостійне життя.

«Окремий представник етносу наділений вдачею, якою наділені всі інші індивідуальні представники цього етносу, що передається з віку у вік, з покоління в покоління з фатальною закодованістю...

У глибинах національного характеру, себто в глибинах менталітету, – вважав письменник, – коріння й причини саме такої, а не іншої, історичної долі народу, характеру його державно-

сті, майбутнього його держави, а також стосунків з іншими етносами, іншими державами. У зв'язку з цим цікаво й повчально крізь призму національного характеру поглянути на історію будь-якого народу, і народ український чи народ російський, яким роковано бути народами-сусідами, тут зовсім не є винятком» [3, с. 4].

Для підсилення своєї тези автор звертається до авторитетних думок академіка Д. Лихачова, вміщених у статті «Не можна піти від самих себе...» (Новий світ. – 1994. – № 6): «Ніякої особливої місії в Росії немає і не було. Доля нації принципово не відрізняється від долі людини... І не треба ні на кого звальювати провину за своє “нещастя” – ні на підступних сусідів чи завоювальників, ні на випадковості, бо й випадковості далеко не випадкові, але не тому, що існує якась “доля”, рок чи місія, а тому, що у випадковостей є конкретні причини... Одна з основних причин багатьох випадковостей – національний характер росіян...» [3, с. 4–5].

Через п'ятнадцять років після появи цієї дебютної книжки у ВЦ «Просвіта» інший його автор, політик і політолог С. Жижко у книзі «Перетворення» зазначає: «Нас притрушують отрутохімікатами слів і псевдовартостей, неправдиво діагностують хвороби і рекомендують неадекватні “ліки”. Коли ж ми одужуємо, нам показують хибну дорогу. Якщо ж ми йдемо у правильному напрямку – з нами воюють, як з ворогами.

Щоб ми не об'єдналися, не воскресли духовно, нас роз'єднують за ознаками фальшивих ідеологем та стереотипів мислення, нав'язаних, штучно створених у неволі факторів – сприйняття нами чужої історії як власної, перешкоджають вибору цивілізаційної самореалізації, паразитують на двомовності, церковних поділах» [4, с. 12].

За той час, що минув від опублікування Гуцалових публіцистичних роздумів, на прикладі публіцистичних текстів С. Жижка бачимо, як поглибилося вивчення питання націєтворення, збагатилося такими ознаками, як інтелектуалізм. Для прикладу наведемо такі цитати із книжки «Перетворення»:

«Стати нацією – це сформулювати і зібрати волю народу, проявити її невідступну дію, щоб стати господарем власної долі, стверджувати власне майбутнє.

Якщо не працювати на націю сьогодні, то відсутність нації завтра буде працювати проти дітей чи онуків. Вони будуть узалеженні від інших спільнот і працюватимуть на їхні інтереси.

Живий організм нації характеризують духовні, вольові та інтелектуальні чесноти її членів. Нація виступає як одухотворена істота, що пливе понад часом і минуцями вартостями. Во-

на сприймає себе і сприймається іншими як самодостатня структура зі своєю вдачею, національним характером, державним потенціалом, своїми історичними завданнями» [4, с. 56–57].

«Нація ще не відроджена, і загальнонаціонального діяння – потужного, опертого на національну державу, на національний капітал і відкалібрований інтелект ще немає» [4, с. 115].

Сучасний письменник не може стояти осторонь тих негараздів, яких зазнає його народ. Тонально співзвучними з вищезгаданими виданнями є праці В. Пепа «Україна в дзеркалі тисячоліть» [5] та П. Мовчана «Витоки» [6]. На запитання, що є вічною живильною силою нашого народу, В. Пепа дає відповідь: «...цей же простолюд не тільки на стихійних ринках виступає із дарами від землі, виплеканими на власному обійсті, а й, скажімо, співає. Та ще й як співає! І на весіллях, і на родинях, і на хрестинах, і на толоках, і на обрядових святах... Без його праці не було б життя на землі, а без його душі, без його серця, без його природної відданості дідизні й материзні, традиціям і заповітам предків, без його щирого пошанування виплеканого й сповіданого батьками не було б уже ні народної пісні, ні танцю, ні переказів, ні прислів'їв, ні приказок, ні правди, ні совісті. А була б тільки скажена гонитва за червінними благами, тільки би поголовні сутяжництво і здирство, лихварство і шахрайство... Та й більш нічого...» [5, с. 35–36]. Суголосність настроїв із В. Пепою бачимо і в праці П. Мовчана: «Якщо ми погодимося з думкою, – зазначає П. Мовчан, – яку дехто постійно нав'язує, що наша культура не несе унікальності та актуальності, що вона вся в минулому, то ми приречені жити в чужому культурному просторі, за чужими критеріями, звичаями, чужими орієнтаціями і чужою перспективою. Не буває культур головних і другорядних: є культура “своя” і є “чужі”. Так само як не існує всеохоплюючої, уніфікаційної світової культури. Світова культура – це сумарна культура всіх націй на землі, а не якась універсальна, як мова есперанто» [6, с. 3].

Змістовним набутком у царині історичної національної публіцистики ВЦ «Просвіта» є праці відомого вченого-літературознавця, культурно-громадського діяча А. Погрібного «Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба» [7], «По зачарованому колу століть, або Нові розмови про наболіле» [8], «Поклик дужого чину (3 розмов про наболіле)» [9], «Захочеш – і будеш» [10]. Такий публіцистичний доробок значного громадського діяча, письменника, науковця особливо унікальний, оскільки є підсумком авторської радіопрограми «Якби ми вчилися так, як треба», яка впродовж десяти років (1997–2007) звучала на хвилях українського радіо.

Публіцистичні твори автора пронизані наскрізною темою українського державотворення, формування патріотичної нації з власною мовленнєвою ідентифікацією. А. Погрібний так писав про мовну стійкість українців: «Тепер же, кажучи словами Ліни Костенко, у нас немає часу на поразку. Отже, зробити народ – це тільки залишається. Досформувати свідому своєї місії, самошанобливу та дужу, модерну українську націю. Мова – першоматеріал для виконання цього історичної ваги завдання. Без здійснення його наша присутність на землі втрачає сенс. Мусимо спільними, поєднаними зусиллями відродити зруйновану мовну ауру нашої землі» [10, с. 481–482].

На думку вченого В. Лизанчука, «найпопулярнішими за своїм змістом, цілеспрямованістю, доказовістю, науково-публіцистичною наснагою виданнями А. Погрібного є двотомник “Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба” і “По зачарованому колу століть, або Нові розмови про наболіле”. Ці книжки є своєрідним продовженням життя авторської радіопрограми “Якби ми вчилися так, як треба...”».

Як стверджує В. Лизанчук, науково-публіцистичні видання А. Погрібного свідчать про винайкову працездатність, непересічний талант, високу моральність, незламність національного духу вченого, публіциста, громадянина України. Його книжки характеризуються глибиною розкриття теми, просвітницькою наснагою, мають не лише науково-публіцистичне, а й важливе політико-ідеологічне значення, адже в усій повноті розкривають гуманістичну суть української національної ідеї, за здійснення якої невтомно боролися, віддавали своє життя кращі сини і дочки України [11, с. 109–110].

На сторінках своїх праць А. Погрібний завжди зосереджував увагу на тому, що необхідно любити й шанувати рідну Україну, берегти українську мову та не втрачати відчуття національної ідентичності: «Недбальство, лінивість, індивідуалізм, принцип якимось то воно буде! – як усе це шкодить нашому національному й державному утвердженню!» [10, с. 362]. Співзвучність із загальними настроями нації свідчить про популярність книг із публіцистичними статтями А. Погрібного серед широкого загалу.

Як зазначає В. Різун, суспільне життя «...не є такою собі системою норм, принципів, правил співіснування в соціумі, яка протистоїть людині. На суспільному полі завжди працюють активні особи, які творять те життя, в якому або ти є активним учасником суспільних процесів, займаєш певну позицію, впливаєш на хід суспільного розвитку, або тобою керують інші, втягують у суспільну діяльність, впливають на твої

погляди й думки» [12, с. 98]. Таким прогресивним вимогам відповідає не тільки А. Погрібний, а й інші автори-публіцисти ВЦ «Просвіта», зокрема: В. Грабовський [13], С. Жижко [4], В. Карпенко [14], В. Пепа [5] та ін.

З-поміж авторів-публіцистів ВЦ «Просвіта» є й колишні професійні журналісти, головні редактори популярних свого часу видань: В. Карпенко і В. Грабовський. Перший тривалий час очолював газету «Вечірній Київ» (1985–2001), а другий очолював відділ публіцистики в «Літературній Україні» (1985–1990, а з 2007 до 2010 рр. – в. о. гол. редактора). До книги В. Карпенка «Виклики XXI віку. Політичні хроніки пером публіциста» (2006) увійшли вибрані статті, надруковані свого часу в періодичних виданнях «Слово Просвіти», «Українська газета», «Національна трибуна» (Нью-Йорк), «Українська думка» (Лондон), є своєрідним зразком суспільного життя в Україні 2000–2005 рр. Повсякденний аналіз політичних борінь, розвінчування тодішнього режиму, показ день за днем боротьби опозиційних сил за справді демократичну Українську державу, повертає читача в ті непрості часи, дає змогу простежити тернистий шлях від авторитаризму до перемоги Помаранчевої революції: «Основоположна тріада: єдина нація – єдина церква – єдина держава має стати духовним стержнем національної самосвідомості, підмурком національного державотворення» [14, с. 615]. У цій книзі на відстані часу спостерігається втрата актуальності порушених тем, адже багато суспільно-політичних реалій зазнали змін.

У 2012 р. вийшов тритомник вибраних творів В. Грабовського. У першому томі «Економіка совісті» автор зібрав свій публіцистичний добробок. Наведемо деякі цитати із видання: «Здавалося б, минуле століття поставило хрест на всіх намаганнях українців гармонізувати цей світ – сили хаосу й справді були непереможними. Та навіть за цих катастрофічних умов Господь послав планеті українця Сергія Подолинського, котрий не тільки розвінчав антиприродну, нелюдську суть марксизму – вказав ідеальний шлях розвитку цивілізації, приреченої на деградацію. За Подолинським, аби не виродитися в космічного паразита, людство покликане своєю хліборобською діяльністю синтезувати сонячну енергію, як то вдавалося знищеній ентропією хліборобській цивілізації українців» [13, с. 20–21]. «Категорія нації виникла ще в античному світі. Римляни ж бо вже ніяк не плутали поняття gens, populus, natio, що відповідають сучасним визначенням «плем'я», «народ», «нація»... Українців називали нацією в політико-юридичному значенні навіть у XIV–XVI ст. – після розпаду галицько-волинської державності

(Natio Ruthena). І в наші дні Україна витворює нову політичну націю – поряд із етнічними українцями в цьому процесі беруть участь усі справжні патріоти, які люблять і поважають її культуру, історію, вважаючи своєю Батьківщиною» [13, с. 317].

Якщо статті В. Карпенка із плином часу втрачають свою актуальність, залишаються швидше за все свідченням історії, то публіцистика В. Грабовського наповнена темами вічності. Письменник бере за основу вічні постулати, осмислює їх, робить певні висновки. У статті «Філософія і хліборобство: єдність, якої прагнемо» автор резюмує: «Потрібно <...> йти в глибину проблеми, бо ковзання по поверхні просто не тільки давно набридло всім нам, а й остогидло. Потрібно бачити людину в радості й горі, усвідомлюючи її тією ж самісінькою часточкою історії, в котрій перетинаються минуле і майбутнє, наші справи і мрії, втрати й звершення. Потрібно дбати про філософію хліборобства так само, як про філософію суспільного життя. Бо єдність ця – нерозривна... Філософія потрібна для того, щоби хліб нам був солодким тоді, коли його вистачає всім. А село – споконвічний наш філософ, яке народило мистецтво побуту й культуру хліборобства, великих артистів і кращих письменників, зрештою – дало нам унікальну нашу мову» [13, с. 312].

Художньо-публіцистичним виданням є книга А. Сидорука «Голодомор: коли Україна й світ визнають правду? Роздуми про трагедію». Як зазначається в анотації, написана вона під нетрадиційним кутом зору, а її вихід не приурочений до будь-яких сумних «роковин».

Це видання присвячене трагічним подіям, що мали місце в українській історії у 1932–1933 рр. ХХ ст.

Автор досліджував тему голодомору чверть століття, ще відтоді, як у колишньому СРСР і в підрадянській Україні її вважали крамольною. Осмислення голодомору 1932–1933 рр. задля теперішнього й майбутнього, переконаний автор книги, – це саме та ідея, довкола якої може об'єднатися світове українство. Незважаючи на те, що в книзі розглядається трагічна тема, яка апіорі навряд чи може спонукати до оптимістичних висновків, на деяких сторінках можна натрапити саме на таку тональність. Змістовним, аналітичним, цілком об'єктивним є інтерв'ю автора книги із доктором історичних наук С. Кульчицьким: «Ми можемо стверджувати, що вже маємо соборну Україну, що українська держава визначилася у сучасних кордонах. Ми усвідомлюємо, що втрачено Кубань, найзахідніші землі за лінією Керзона у Польщі. Але це вже історія ХХ століття. Ми розуміємо, що вороття не буде. Тож не будемо драматизувати то-

го, що сталося. Зараз ми виходимо з існуючих кордонів, які нас влаштовують. Будемо ж облаштовувати своє життя всередині них, бо ми лише на початку великого шляху.

Я вважаю, що раніше чи пізніше ми наздоженемо найпередовіші країни, бо для цього у нас є все. Слід використати як позитивний фактор загальну освіченість населення, якої ми досягли у радянські часи. Як на мою думку, ми не будемо суспільством споживацького типу, яке утвердилося у провідних розвинених країнах, що можуть дозволити собі таке. Наша історія набагато драматичніша, і саме вона не дозволяє нам розслабитися, не дає змоги стати марнотратними, так би мовити, хлібоїдами» [15, с. 26–27].

Варто згадати ще одне знакове видання як зразок справжньої публіцистики – книгу видатного літературознавця, академіка С. Єфремова «Початок нової доби. Радівська публіцистика. Березень–серпень 1917 року» (упорядник – М. Цимбалюк), [16]. Сюди ввійшли публіцистичні статті, виступи С. Єфремова, що друкувалися в газеті «Рада» («Нова Рада») у березні–серпні 1917 р. Саме комплекти газет цього періоду упорядникові вдалося знайти в Державній науковій архівній бібліотеці м. Києва та газетному відділі Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського. Єфремов-публіцист залишив величезну спадщину – понад 4 тис. публікацій. Майже в кожній статті – порушення найскладніших проблем тогочасного життя, і кожна потребувала особливого політичного чуття, використання ґрунтовних і різнобічних знань.

Період історії, відтворений у публіцистиці С. Єфремова, І. Дзюба охарактеризував так: «З поваленням царського режиму пов'язувались надії на вільний демократичний розвиток народів імперії, на побудову суспільства соціальної і національної справедливості» [17, с. 187].

Після Лютневої революції 1917 р. у Росії, коли іскоркою спалахнула надія на національне відродження українців, С. Єфремов зазначав: «Не час тепер на змагання, на суперечки. Треба всім разом рушити в тяжку, хоч радісну дорогу, щоб разом побороти “думою й волею єдиною” неминучі перешкоди. Ділом – не словами, творчою роботою треба виявити світові сили, що таїть в собі великий український народ. Цей приспаний віками велетень, закутий, нині прокидається, зриває кайдани і од своїх синів свідомих сподівається праці й праці. Не слів, а діла» [16, с. 29].

Якщо провідною тематичною лінією наступної виданої книжки у ВЦ «Просвіта» під назвою «Чи ми, українці, одної крові? Роздуми над недолею» А. Паламара [18] є за анотацією «нинішня трагедія України», «криза духовності і моралі народонаселення», то метою колектив-

ного збірника «Духовна велич України» [19] є розкриття могутнього інтелектуального й духовного потенціалу української нації, висвітлення її ролі у світовій історії, ознайомлення широкого загалу з неоціненним внеском, який зробили українці в культурний і науково-технічний розвиток людства.

Один із авторів книги, професор М. Чембержі бачить її призначення в тому, що вона обов'язково повинна привернути до себе увагу і виконати свою позитивну функцію у вихованні святого почуття патріотизму в новій генерації молодих інтелектуалів України, яка, мріючи про високодуховну гармонізацію між-етнічних стосунків і пріоритетність загальнолюдських цінностей, активно сприймає сучасні соціокультурні процеси і максималістськи-критично акумулює досвід попередніх поколінь [18, с. 12].

Публіцистичні книги, що побачили світ у ВЦ «Просвіта», мали широкий публічний резонанс. Загальна кількість накладів цих видань становить близько 100 тис. пр. Окремі видання були високо пошановані на державному рівні. Наприклад, за книги «По зачарованому колу століть» (2001) та «Поклик дужого чину» (2004) публіцист А. Погрібний був удостоєний найвищої державної нагороди – Національної премії імені Тараса Шевченка у 2006 р.

Хочемо зазначити, що на всі розглянуті видання свого часу з'являлися численні рецензії, відгуки у пресі, що підкреслює актуальність цих книг, живу зацікавленість ними громадськості.

Отже, унікальність національного інтелектуалізму в публіцистиці, виданій ВЦ «Просвіта», полягає в багатоаспектній тематиці та в апелюванні до болісних проблем національної самоідентичності, опираючись на історичні факти. Глибока культура, мораль та цінності спонукають читача до аналітичного синтезу прочитаного, до осмислення себе як складової частини могутньої нації, що є одним із найдієвіших чинників для розвитку її самосвідомості. Такі автори, як В. Грабовський, Є. Гуцало, С. Жижко, С. Єфремов, В. Карпенко, П. Мовчан, В. Пепа, А. Погрібний, допомогли започаткувати, утвердити й розвинути національну інтелектуальну публіцистику. Завдяки ВЦ «Просвіта» вдалося оприлюднити одні з найкращих здобутків цього вкрай важливого літературного жанру.

1. *Здоровага В. Й.* Теорія і методика журналістської творчості : підручник / Й. В. Здоровага. – 2-ге вид., перероб. і допов. – Львів : ПАІС, 2004. – 268 с.

2. *Желіховська Н. С.* Концептуально-тематичні особливості української публіцистики другої половини 80-х років ХХ століття (на матеріалах журналів «Київ» і «Вітчизна») : автореф. дис. ... канд. наук із соц. комунік. : 27.00.04 / Н.С. Желіховська ; Київ.

нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т журналістики. – К., 2008. – 18 с.

3. *Гуцало Є. П.* Ментальність орди. Статті / Є. П. Гуцало. – К. : ВЦ «Просвіта», 1996. – 176 с.

4. *Жижко С. А.* Перетворення : публіцистичні нариси / С. А. Жижко. – К. : ВЦ «Просвіта», 2011. – 440 с.

5. *Пепа В. І.* Україна в дзеркалі тисячоліть / В. І. Пепа. – К. : ВЦ «Просвіта», 2005. – 344 с.

6. *Мовчан П. М.* Витоки. Книга роздумів / П. М. Мовчан. – К. : ВЦ «Просвіта», 2004. – Ч. 1. – 208 с.

7. *Погрібний А. Г.* Розмови про наболіле, або Якби ми вчилися так, як треба... / А. Г. Погрібний. – К. : ВЦ «Просвіта», 1999. – 336 с.

8. *Погрібний А. Г.* По зачарованому колу століть, або Нові розмови про наболіле / А. Г. Погрібний. – К. : ВЦ «Просвіта», 2001. – 324 с.

9. *Погрібний А. Г.* Поклик дужого чину (з розмов про наболіле) / А. Г. Погрібний. – К. : ВЦ «Просвіта», 2004. – 496 с.

10. *Погрібний А. Г.* Захочеш і будеш : публіцистичні статті / А. Г. Погрібний. – К. : ВЦ «Просвіта», 2007. – 484 с.

11. *Життя і чин* Анатолія Погрібного. Наукові розвідки, статті, спогади / упоряд. Л. Голота. – К. : ВЦ «Просвіта», 2011. – 448 с.

12. *Різун В. В.* Теорія масової комунікації : підруч. / В. В. Різун. – К. : ВЦ «Просвіта», 2008. – 260 с.

13. *Грабовський В. Н.* Твори : у 3 т. Економіка совісті : публіцистика / В. Н. Грабовський. – К. : ВЦ «Просвіта», 2012. – Т. 1. – 624 с.

14. *Карпенко В. П.* Виклики ХХІ віку. Політичні хроніки пером публіциста / В. П. Карпенко. – К. : ВЦ «Просвіта», 2006. – 712 с.

15. *Сидорук А. Ф.* Голодомор: коли Україна і світ визнають правду? Роздуми над трагедією / А. Ф. Сидорук. – К. : ВЦ «Просвіта», 2009. – 352 с.

16. *Єфремов С.* Початок нової доби. Радівська публіцистика. Березень–серпень 1917 року / С. Єфремов; упоряд. М. Цимбалюк. – К. : ВЦ «Просвіта», 2011. – 382 с.

17. *Дзюба І. М.* З криниці літ : у 3 т. / І. М. Дзюба. – К. : Вид. дім «Києво-Могилян. акад.», 2006. – Т. 1 : Статті. Доповіді. Рецензії. Передмови. Децю про добрих сусідів і духовну рідню. – 2006. – 975 с.

18. *Паламар А.* Чи ми, українці, одної крові? Роздуми над недолею / А. О. Паламар. – К. : ВЦ «Просвіта», 2008. – 400 с.

19. *Духовна велич України* : наук.-публ. зб. / упоряд. І. Новиченко (кер.) та ін. – К. : ВЦ «Просвіта», 2004. – 248 с.

20. *Залізник Ю. Б.* Етичний інтелектуалізм публіцистики Івана Дзюби та Вацлава Гавела : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.08 / Ю. Б. Залізник ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т журналістики. – К., 2007. – 20 с.

21. *Романчук О. К.* Історична публіцистика як складова системи державотворення та самоорганізації громадянського суспільства в Україні : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 27.00.04 / О. К. Романчук ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Ін-т журналістики. – К., 2001. – 19 с.

22. *Тарасов В. В.* Роль публіцистики у вивченні «білих плям» української історії. 1989–1991 рр. : автореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 / В. В. Тарасов ; Дніпропетр. нац. ун-т. – Д., 2008. – 19 с.

тореф. дис. ... канд. іст. наук : 07.00.06 / В. В. Тарасов ; Дніпропетр. нац. ун-т. – Д., 2008. – 19 с.

Подано до редакції 06. 12. 2013 р.

Klichak V. I. The contribution of the publishing house «Prosvita» editions to the forming of the national intellectualism in the Ukrainian publicism.

For the first time there were considered the editions which has been published on the basis of the publishing house «Prosvita» and has been devoted to the national Ukrainian publicism. The wide spectrum of the national subject-matters has been observed. It was demonstrated the contribution of the publishing house «Prosvita» to the forming of modern intellectual publicism in Ukraine.

Keywords: intellectual publicism, publishing house «Prosvita», national intellectualism, national creation.

Кличак В. И. Вклад изданий издательского центра «Просвита» в формирование национального интеллектуализма украинской публицистики.

Впервые рассмотрены опубликованные на базе издательского центра «Просвита» издания, посвященные национальной публицистике Украины. Освещен широкий спектр национальной тематики. Доказан вклад ИЦ «Просвита» в формирование современной интеллектуальной публицистики в Украине.

Ключевые слова: интеллектуальная публицистика, издательский центр «Просвита», национальный интеллектуализм, нациотворчество.

